

ZUŠ TIŠNOV 70 VÝROČÍ ZALOŽENÍ

ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA LET

Ve čtvrtém pokračování našeho cyklu k 70. výročí založení Základní umělecké školy Tišnov se budeme věnovat oborům, které se staly součástí výuky až v roce 1977, kdy již školu vedla nová ředitelka Jana Pujmanová. Na více než čtvrtstoletí strávené s žáky výtvarného oboru zavzpomíná dlouholetá učitelka Zuzana Randuchová a slovo dostane i její někdejší žákyně, dnešní renomovaná výtvarnice Šárka Koudelová. Podobně se zastavíme u oboru literárně-dramatického, a to s bývalým pedagogem, brněnským hercem Ladislavem Marečkem, jehož pro změnu doplní dnes již herecký kolega, absolvent tišnovské ZUŠky Jonáš Florián. Zmíníme se i o multimediální tvorbě a ve jmenných přehledech si připomeneme všechny pedagogy, kteří se v minulosti v rolích učitelů těchto oborů v Tišnově postupně objevili.

kapitola

4

SE ZUZANOU RANDUCHOVOU O ČTVRTSTOLETÍ VE VÝTVARNÉM OBORU

rozhovor vedl Václav Seyfert

Na úvod by asi nebylo od věci laickému čtenáři vysvětlit, jak vlastně výuka v rámci výtvarného oboru na ZUŠ vůbec probíhá...

Vyučování probíhá ve skupinách s 12 až 15 žáky přibližně stejného věku a trvá tři vyučovací hodiny. Děti si mohou udělat přestávku podle vlastní potřeby, ale většinou jsou tak zabraní do práce, že se někdy diví, že už končíme a mají uklízet. Veškeré pomůcky a materiál potřebný k práci dětem zajišťuje škola, takže žáci si nic nenosí, jen svačinku a chuť tvořit a současně se něco nového naučit. Během výuky se seznámí s plošnou tvorbou (kresba, malba, grafika) a prostorovou tvorbou (keramika a modelování z netradičních materiálů). Děti od druhé třídy základní školy jsou u nás zařazeny do 1. ročníku I. stupně a končí v 7. ročníku závěrečnou absolventskou prací. Pak mohou pokračovat další 4 roky na II. stupni a rovněž absolvují závěrečnou práci. Výtvarný obor navštěvuje celkem 132 žáků, z toho 94 učím já, jednu skupinu multimediální tvorby a další v naší pobočce v Deblíně učí paní učitelka Zouharová.

Na škole působíte již od roku 1992. Jaký vývoj výuka ve výtvarném oboru za ta léta prodělala? Změnily se postupy, případně podmínky a zázemí k Vaší práci hodně za těch 27 let?

Do zdejší ZUŠ jsem nastoupila ve školním roce 1991/92. V této době probíhala velká změna přístupu k výtvarné výchově. Díky vzniku celostátních přehlídek výtvarných oborů ZUŠ došlo k postupnému rozvoji projektového vyučování, které se dodnes používá v celé řadě škol. Pojetí těchto přehlídek, kterých se pravidelně účastníme, si vytklo za cíl důsledně sledovat vývoj výtvarných oborů a nové pedagogické myšlenky předávat mladším začínajícím učitelům. Obrovskou zásluhu na tom má paní Věra Roeselová, která i v pokročilém věku vše na těchto přehlídkách přísně sleduje.

Co se týká podmínek k práci, ty byly v rámci možností vždy dobré. V době mého nástupu do školy se právě zrekonstruovala

pro ZUŠ stará budova ve Dvořáčkově ulici, kde bylo vše krásné, nové, moderní a já byla nadšená. Dostala jsem přidělenou třídu v horním patře vyprojektovanou jako kreslírnu a v suterénu tři menší místnosti pro keramickou dílnu a sklad. Sice jsem se za ty roky pěkně naběhala po schodech, ale tehdejší ředitelka Jana Pujmanová mi dala volnost zařídit a vybavit si vše, jak jsem potřebovala. V průběhu let se obnovil školní nábytek a keramické vypalovací pece, jediné, co mi chybělo, byl větší prostor pro děti a naši práci. To se uskutečnilo nedávno přestěhováním výtvarného oboru do školy v Riegrově ulici. Rozpačitý pocit z budovy, kde se zastavil čas, mně i dětem vynahradil nově získaný velkorysý prostor a částečná rekonstrukce učeben.

Zuzana Randuchová před výtvarnými díly svých žáků.

Foto: Miroslav Randuch

Existuje nějaká spolupráce s učiteli výtvarné výchovy v základních školách? Myslím v tom smyslu, že by Vám třeba sami doporučovali nadějně žáky k dalšímu studiu, nebo že byste případně Vy sama občas navštěvovala výtvarné hodiny ve školách a vybírala si talenty?

Do škol nechodím, protože v červnu v naší škole probíhá přijímací řízení do výtvarného oboru. Děti nosí ukázat obrázky, které vytvořily doma, to je pro mě měřítko, že si malují a kreslí samy i mimo vyučování, tím pádem mají vážný zájem o výtvar-

nou činnost. Zároveň si budoucí adepti a jejich rodiče prohlédnou vybavení naší kreslírny a keramické dílny. Ale je pravda, že někdy se mi ozve nějaká paní učitelka ze základní školy a doporučí žáka, ale i v tomto případě žák projde výběrovým řízením. Musím uznat, že přijaté děti jsou opravdu šikovné a pracovitě a uvědomují si, že se o přijetí musely samy svou pílí přičinit.

Určitě sledujete počínání svých bývalých žáků i v jejich dalším profesním životě. Kdo z nich Vám dělá obzvláště velkou radost?

S některými žáky jsem v kontaktu a sleduji jejich další profesní růst. Velkou radost mi dělají ti, kteří prorazili v tvrdé konkurenci. Zejména Šárka Koudelová Basjuková, která vystudovala pražskou Akademii a např. v roce 2015 získala 3. místo Ceny kritiky za Mladou malbu, Zuzka Sedmidubská, nyní Běhalová – absolventka Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze tvoří pod značkou 7dub autorské kolekce oděvů, Kateřina Chvilová, nyní Hozáková, absolventka Fakulty architektury ČVUT v Praze, nabízí spolu se svým manželem v jejich ateliéru originální řešení v architektuře, urbanismu a designu, Tereza Burianová studovala na Vysoké škole výtvarných umění v Bratislavě a nyní dostudovala výtvarnou školu ve Francii, Petra Zápčalová studuje na Masarykově univerzitě obor teorie a dějiny umění a kultury... Snad se nebudou zlobit ti, které jsem nezmínila, ale nemám o nich žádné informace.

Jaké jsou vaše aktivity směrem k tišnovské veřejnosti?

Po celou dobu mého působení v ZUŠ pravidelně připravuji s žáky výstavy pro veřejnost. Od roku 1994 proběhlo ve spolupráci s Podhoráckým muzeem v Předklášteří 12 našich samostatných projektových výstav, jedna pak v Jamborově galerii a několik menších v Městské knihovně Tišnov a v Městském kulturním středisku Tišnov. Každým třetím rokem se účastníme krajských přehlídek výtvarných oborů ZUŠ; z nich většinou postupujeme do celostátní přehlídky, která vrcholí výstavou ve Šternberku. Na závěr bych ráda pozvala naše příznivce na právě probíhající výstavu prací žáků s názvem Tajemný les (5. 2. – 7. 4. 2019) instalovanou v Podhoráckém muzeu v Předklášteří.

VZPOMÍNKA PRVNÍ – VÝTVARNÁ

ŠÁRKA KOUDELOVÁ

Když jsme se téměř před dvaceti lety přistěhovali do Tišnova, byla jsem právě ve věku, kdy se začíná přemýšlet, jaké vzdělání si vybrat a ovlivnit tak celý svůj život. Studovala jsem sice osmileté gymnázium, ale mně i mému okolí už bylo jasné, že záměr stát se výtvarnou umělkyní nebyl jen dětským voláním o pozornost. Hned poté, co jsem se v Tišnově trochu zorientovala a zjistila, kde je základní umělecká škola, nastoupila jsem do třídy „výtvarky“ paní učitelky Zuzany Randuchové. Její převládající osobnost motivovala a ovlivnila celý kolektiv natolik, že jsme se v rámci příprav na přijímací zkoušky středních i vysokých uměleckých škol vzájemně inspirovali k co nejlepším výkonům. Výuka zahrnovala jak zajímavé tvůrčí úkoly, tak střípky z dějin umění i konfrontaci s děním na současné umělecké scéně. Paní Randuchová měla naprosto zásadní podíl na tom,

Šárka Koudelová

prošla hned několika ateliéry na pražské Akademii výtvarných umění. Její cesta směřovala z Ateliéru grafiky II Vladimíra Kokolii k Jiřímu Petrbockovi a následně Vladimíru Skreplovi, kde v roce 2016 absolvovala. Na české výtvarné scéně je známá nejen díky své tvorbě, ale také jako kurátorka a umělecká kritička. Mezi lety 2012–2015 vedla spolu s Ondřejem Basjukem k.art.on gallery v prostorách Karlin Studios v Praze. Galerie byla zaměřena především na práce na papíře a byla v ní představena celá řada současných českých umělců. Ačkoliv ústředním médiem Koudelové je malba, výstavy mnohdy koncipuje jako intermediální instalace, v nichž uplatňuje videa, objekty či pojednává prostor zásahy, jako jsou pokrývání podlahy půdou, fólií či tištěnými fotografiemi. (z textu Kláry Burianové na www.havrlant.art)

Šárka Koudelová na fotografii ze svého soukromého archivu.

že jsem se, stejně jako další žákyně a žáci tišnovské ZUŠky, úspěšně dostala na Střední školu uměleckých řemesel v Brně (dnes SŠUD). Z oboru vědecké kresby a ilustrace jsem pak pokračovala na Akademii výtvarných umění v Praze, na které jsem diplomovala v roce 2016.

Fakt, že tuto krátkou vzpomínku dopisuji na poslední chvíli ve svém ateliéru, v „cílové rovině“ přípravy samostatné výstavy, je jednoznačným dokladem, že motivace a základy získané pod vedením paní učitelky Randuchové nejsou jen radostnou vzpomínkou.

MULTIMEDIÁLNÍ TVORBA

Jana Zouharová

Multimediální tvorba existuje v ZUŠ Tišnov od roku 2010, říkalo se jí tehdy počítačová grafika a vyučovala ji paní učitelka Vendula Puchařová Kramářová. Vedu ji po ní od školního roku 2015/16 a současně vyučuji také výtvarný obor v pobočce v Deblíně. Multimediální tvorba probíhá v Riegrově ulici v Tišnově, kde je plně vybavená počítačová učebna se zakoupenou licencí

na hlavní grafické programy na úpravu fotografií, videa a tvorbu vlastních vektorových a bitmapových návrhů. Součástí ateliéru je také digitální zrcadlovka a střížna.

Výuka se koná pravidelně každé pondělí a v létě probíhá také soustředění přes noc, kde žáci pracují většinou kolektivně. Hlavním komunikačním jazykem současného umění jsou nejen klasická média jako kresba, malba a sochařství, ale také prostředky, které mají multimediální přesah. Jsou to například fotografie, videoart nebo intermediální tvorba. Při práci ve výtvarném oboru ZUŠ je důležité, aby se žáci učili „vidět“ svět a pojmenovávat jej jazykem, se kterým pracuje i současné výtvarné umění, což nabízí právě multimediální tvorba. Nejčastější náplní hodin je například tvorba počítačových, plastelinových a papírových animací nebo legoanimací, fotografie digitální zrcadlovkou, úprava fotografií ve Photoshopu, tvorba plakátů a koláže v Illustratoru a 3Dmodelování.

Ve školním roce 2016/17 vytvářeli žáci v hodinách mimo jiné plakáty, programy a další propagační materiály pro hudební, divadelní a taneční obor ZUŠ Tišnov. V roce 2017/18 se v květnu konal ZUŠ Open (celostátní happening základních uměleckých škol) zaměřený na výtvarný obor. Součástí výstavy byly také animované flashe žáků multimediální tvorby, které byly puštěny na začátku filmových premiér v tišnovském kině. Úspěchem je dvojitý postup do soutěže Animácie v Plzni a tvorba loga pro Karasovo divadlo v Tišnově.

DESET TIŠNOVSKÝCH LET LADISLAVA MAREČKA

Václav Seyfert

Literárně-dramatickému oboru tišnovské ZUŠ nejprve po celé dvě dekády „vládla“ paní učitelka Riana Janková. V roce 1998 oslovil nový ředitel Jaromír Škára ke spolupráci brněnského herce Ladislava Marečka, ten jeho nabídku přijal a po boku svých tišnovských žáků pak strávil prakticky plných deset let.

Ladislav Mareček (*1940) absolvoval v roce 1964 obor herectví na brněnské JAMU, svou první profesionální sezónu strávil v divadle v Olomouci. Zde se mu poštěstilo zahrát si po boku Karla Högera v Millerově Smrti obchodního cestujícího, zažít Naše furianty režírované Zdeňkem Štěpánkem a potkat se i s Otomarem Krejčou, který zde působil ještě před založením svého legendárního Divadla za branou. „*To všechno bylo něco jako druhá vysoká škola,*“ vzpomíná dnes na tehdejší časy. Následovaly dva roky vojenské služby a po nich úspěšný konkurz do brněnského Divadla bratří Mrštíků (dnešní Městské divadlo Brno), jemuž zůstal věrný po celý zbytek své herecké kariéry a dodnes je jeho emeritním členem s příležitostným pracovním zapojením.

Pedagogickou dráhu zahájil již v roce 1972 v Lidové škole umění na Koněvově ulici (nyní Vídeňská), později působil v ZUŠ Kuřim, více let pak opět v Brně v ZUŠ Smetanova. Účinkoval také na Pedagogické a Filozofické fakultě Masarykovy univerzity, kde vedl semináře o kultuře mluveného projevu. Ještě donedávna vyučoval předměty dramatická výchova a základy scéno-

grafie v nestátním pedagogickém lyceu. Mezitím se ale odehrálo oněch deset tišnovských let...

O nich jsme si povídali v hercově útulném bytě v Rybkově ulici v Brně, ovšem připravené otázky jsem ani nemusel pokládat. Ladislav Mareček se ve svém plynulém vyprávění zmínil prakticky o všem, nač jsem se ho chtěl tázat, a řekl toho samozřejmě ještě mnohem více: „*Začínal jsem v květnu 1998, nejprve jsem se s prostředím měsíc seznamoval u své předchůdkyně paní učitelky Jankové a naplno pak nastoupil začátkem následujícího školního roku. Výuka probíhala ve dvou cyklech. S menšími žáky jsme hráli různé známé pohádky, jejichž texty si sami v rámci literární složky výuky upravovali. Rád jsem jim v tom ‚povolil uzdu‘ a pak jejich nápady jen učesal. Děti projevovaly neotřelou tvůrčí fantazii a bavilo je pracovat s vlastními verzemi.*

Činnost s žáky gymnaziálního věku měla přirozeně odlišný charakter a svým způsobem se blížila profesionální činnosti. Zvláště nás zaujala poetika Divadla Jára Cimrmana, z jehož repertoáru jsme nastudovali dvě hry – *Posel z Liptákova* a *Vyšetřování ztráty třídní knihy*. Obě byly opakovaně prezentovány s příznivým diváckým ohlasem, dokonce i na scéně Divadla Bolka Polívky v Brně. Nedá mi nevzpomenout, že naším stálým spojencem byl kolega Jan Beránek, zanícený cimrmanolog, který během přestávky naší produkce nezapomenutelně vystoupil s recesním hudebním nástrojem zvaným hardart, vynalézavě sestaveným z balonků, dětských pistolí či kuchyňského nářadí a dalších vtipných artefaktů. Pamětníci mou úsměvnou vzpomínku potvrdí. Uvedli jsme i vážnější kusy, například hra *Sachy* se zabývala živým tématem manipulativnosti člověka. Velmi úspěšná byla komedie *Černý den na Tolštejně* aneb *veselé krveprolití tamtéž*. Obzvláště rád se vracím k „muzikálu pro obec studentskou“ *Výtečníci*, jehož autorem byl Pavel Dostál, tehdejší ministr kultury. Na premiéru jsme ho samozřejmě pozvali. Sice se omluvil, ale sympaticky nás podpořil přívětivým osobním dopisem. Připravili jsme i nepříliš známou a neinscenovanou jednoaktovku Václava Havla *Anděl strážný o setkání a komunikaci spisovatele s estébákem v prostředí malé kavárny*. Toto komorní vystoupení dokonce natočila v prostorách restaurace U Palce Tišnovská televize a záznam bude patrně archivován.

Ladislav Mareček se svými žáky po skončení představení Dostálových Výtečníků. Po jeho boku stojí hlavní aktérky Jitka Štávová (vlevo) a Tereza Modráková.

Učitelé výtvarného oboru	Učitelé literárně-dramatického oboru
Marie Roštinská (1977–1983)	Pavel Máca (1977–1978)
Eva Lufferová (1983–1984)	Riana Janková (1978–1998)
Jitka Kyselková (1984–1990)	Irena Ochrymčuková (1990–1996)
Věra Matysková (1992–1997)	Alena Adamcová (1997–1998)
Zuzana Randuchová (1992–dosud)	Ladislav Mareček (1998–2008)
Vlastimil Matyska (1994–1996)	Kateřina Hromčíková (2007–2009)
Zdeňka Kovaříková (1997–1999)	Barbora Maxová (2009–2010)
Soňa Kvičalová (1997–2009) (2014)	Berit Hönigová–Blumaierová (2010–dosud, momentálně na mateřské dovolené)
Olga Schwarzerová (1997–1998)	Klára Jírovská (2018–dosud)
Zdeňka Kovaříková (1997–2014)	
Vendula Puchařová Kramářová (2010–2015)	
Jana Zouharová (2014–dosud)	

Při této příležitosti bych rád připomněl, že někteří mí žáci se svým dalším školením v umělecké a uměnovědné oblasti profesionalizovali. Za všechny uvedu Jitku Štávovou, která vystudovala divadelní vědu a je uznávanou odbornicí, a Barboru Dobišarovou, která působí herecky v brněnském Divadle Radost. A nedávno se ke mně v Městském divadle Brno přihlásil mladý kolega, rovněž můj bývalý žák, Jonáš Florián.

Na léta svého účinkování v tišnovské ZUŠ vzpomínám rád díky všem svým milým žákům a vstřícným, inspirativním kolegům i celkové činorodé atmosféře. Bylo to období osobně náročné šíří mé pracovní angažovanosti (divadlo, rozhlas, televize, dabing aj.), ale současně naplněné pocitem užitečnosti a smysluplnosti, který mi poskytl možnost přispět k formování a kultivování mládeže v rámci zájmové umělecké činnosti. I dnes se utvrzuji v přesvědčení, že literárně-dramatický obor zůstává na základních uměleckých školách svým syntetickým záběrem nezastupitelným a přitažlivým. V tomto duchu přeji jubilující škole, všem stávajícím i budoucím kolegům a frekventantům hodně zdaru a uspokojení.

Mgr. Ladislav Mareček přijal pozvání ředitele Zouhara k účasti na hlavní fázi oslav letošního školního výročí, takže se s ním bude možné opět setkat i v Tišnově v neděli 23. června.

VZPOMÍNKA DRUHÁ – NEJEN DRAMATICKÁ

JONÁŠ FLORIÁN

Na naši tišnovskou ZUŠ mám spoustu krásných vzpomínek. Chodil jsem do mnoha kroužků, za což vděčím hlavně svým rodičům, kteří mne k tomu vedli, podporovali a nepolevili, ani když jsem chtěl flétnu vyměnit za skateboard. Začal jsem hudební naukou a pěveckým sborem. Poté jsem začal hrát na flétnu, později na klarinet, k tomu si přidal ještě výtvarku a akordeon a samozřejmě také dramatickou výchovu. Pokud si vzpomínám, byl jsem to právě já a pár dalších, kteří projevíli zájem o výuku hry na klarinet. Pan ředitel naše přání vyslyšel a klarinet se začal záhy vyučovat i u nás v Tišnově.

Na dramaťák jsme kdysi dávno chodili ještě do prostor na základní škole 28. října. Bylo to skvělé, neboť jsme se v odpoledních až téměř večerních hodinách vydávali na tajné výpravy po škole. Poté jsme se přesunuli do prostor nad kino, které byly také velmi útulné. Všichni moji učitelé byli skvělí a mají nemalý podíl na tom, že jsem uměleckou činnost neopustil, ale naopak se jí začal dále profesionálně věnovat. Děkuji jim a všem mladým umělcům přeji, ať je to hlavně baví a mají z toho radost.

Jonáš Florián na fotografii ze svého soukromého archivu.

Jonáš Florián

vystudoval hudebně-dramatický obor na Konzervatoři v Brně. Poté pokračoval studiem muzikálového herectví na JAMU v ročníku Petra Štěpána a Miroslava Ondry. Jeho profesorem zpěvu byl Karel Hegner. Již během studií hostoval v mnoha divadlech, např. v Divadle Radost, Mahenově divadle, v Divadle šansonu, v Městském divadle Brno, kde také následně dostal angažmá. Zejména

v muzikálech ztvárnil mnoho velkých rolí (Prodaný smích, Děsný pátek, BIG). Není mu cizí ani televize a film. Založil divadlo BOTA, se kterým hraje autorskou pohádku pro děti. Když netvoří, odpočívá, rybaří a také vede tišnovské skauty.

ZUŠ TIŠNOV
ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA

"Slatě s námi"

OSLAVY 70. VYROČÍ ZALOŽENÍ

www.zustisnov70.cz

